

**Tractatus Exegeticus Ad Librum III. Decretalium Gregorii
IX. Materiam successionis Testamentariæ, & Legitimæ,
nec non Parochorum, Regularium, & Patronorum jura,
aliaque ad rem Liturgicam spectantia ...**

Scharz, Oddo

Salisburgi, 1740

§. I. Quid sint Capellæ? Quando cœperint? Et quæ jura circa illas constituta
sint?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63798](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63798)

effectus suspensum sit? Hanc quaestionem ex artic. 5. §. 48. sic decidit Böhmerus §. 21. h. t. ut, si Episcopi in ejusmodi Monasteria jurisdictionem Anno 1624. quiete exercuerunt, eam etiam posthac exercent: sin vero quietam non habuerunt eo anno possessionem, nihil juris, vel jurisdictionis etiam posthac in similia Monasteria se habere sciant, *superioritate territoriali*, inquit, *prorsus reclamante, quæ extranei Principis Ecclesiastici*

Imperium in territorio baud patitur, admittit, tolerat. Nos circa hoc punctum, an bene, vel male fiat, quod fit, arbitrium in nos suscipere nolumus, nec in favorem Catholicorum d. §. 48. declarare, quanquam argumenta non deessent, sed interpretationi, quam habet ex usu & facto hæc res in terris protestantium, suum valorem relinquimus, sapientis illius moniti memores: *Feras, non culpes, quod mutari non potest.*

TITULUS XXXVII.

De Capellis Monachorum, & aliorum Religiosorum.

Olim Ecclesiæ Monachorum *Oratoria*, vel *Capelle* dici consueverunt, eo quod illæ non ad conventum populi, sed privatæ Monachorum devotioni destinatæ essent. Van-Espen *J. E. V. part. 2. tit. 16. cap. 4. num. 7.* Hodie nomine *Capellarum* veniunt Prioratus, Præposituræ, Parochiæ, aliæque Ecclesiæ, vel beneficia, quæ à Monasteriis, vel aliis locis Religiosis tanquam accessorium à suo principali dependent. De his, antequam in specie agamus, generalia de *Capellis*, earumque origine præmittimus.

§. I.

Quid sint Capelle? Quando cœperint? Et quæ jura circa illas constituta sint?

S U M M A R I A.

1. *Hujus vocis Capella etymologia panditur.*
2. *Primitus Capelle Ecclesiis Cathedralibus vel Parochialibus contiguae erant, dein etiam ruri construi cœperunt.*

perunt. 3. *Capellæ sunt vel publicæ vel privatæ.* 4. *Et quæ differentia inter utrasque?* 5. *Quis possit dare licentiam celebrandi Missas in Oratoriis privatis?* 6. *Quid de Episcopis?*

1 **C**apellæ etymon suum trahere videntur à pellibus caprarum, quibus pro more veteri sacræ ædicolæ, quæ nobiles in expeditionibus constituti rei Divinæ peragendæ causa in tentoriis collocatas habebant, tegebantur. Macrius in *Hierolexico V. Capella*. Aliud etymon Capellis quæritur à Cappa S. Martini Turonensis, de quo ita Durandus in *ration. Divin. lib. 2. cap. 10.* scribit: *Antiquitus Reges Franzia ad bellum procedentes Capam Beati Martini Episcopi Turonensis secum portabant, quæ sub quodam tentorio servabatur, quod ab ipsa CAPA, seu CAPPÀ dictum fuit CAPELLA, & Clerici, in quorum custodia ea Capella fuit, inde CAPELLANI dicebantur; unde postea ad cunctos Sacerdotes nomen illud in quibusdam regionibus pervenit.* V. Macr. in *Hierol. V. Capellanus* & Pignatell. tom. 6. Consult. 98. num. 26. ubi ex Rhenano in Præfat. ad Liturgiam S. Chrysostomi idipsum amplius declarat.

2 Antequam vero hæ Capellæ portatiles invaluissent, Oratoria sive Sacella in honorem Sanctorum prope templa Cathedralia, vel Parochiales Ecclesias leguntur fuisse extructa, de quibus Platina in *vit. PP. in vita Hilarii*. Succedentibus temporibus, cum senio fractis, ægris, aut mulieribus gravidis, aliisque Parochianis ob æris intemperiem Parochias suas (quæ antiquitus longe, latèque extendebantur) accedere durum accideret, à PP. Concilii Agathensis Anno 506. celebrati in-

dultum fuit, ut ruri, & in pagis Oratoria, quæ etiam *Capellæ* vocabantur, liceret extruere, ad quæ diebus Dominicis & Festivis rei Divinæ peragendæ gratia à Parochia remotiores confluere possent, addita tamen hac restrictione, ut in Festis majoribus (quæ ibidem determinantur) Ecclesias Parochiales adirent. Tandem etiam iste usus extruendi Oratoria ad privatas ædes tractus est, neutrobi tamen fas erat Missas celebrare, sed duntaxat privatæ devotioni & orationi incumbere ibidem permittebatur V. Concilium Aurelianense Can. 3. quod refert Gratianus in *cap. 33. de Consecr. dist. 1.* fulius hæc Pignatell. cit. Consult. num. 27. & seqq. ex Bullingeri in *Chron. lib. 6. cap. 2.* refert. Rodolphus Hospinianus scriptor A catholicus qui in *tract. de Origin. templ. lib. 3. cap. 2.* eandem historiam ex Bullingeri narrat, mordaci hoc epiphonemate discursum suum absolvit: *Hæ Capellæ Parochiis multum damni attulere progressu temporis: unde scite, verèque admodum dici solet, mox atque Satanas advertat templum aliquod in DEI honorem erectum, huic proxime exedificare Sacellum, quo illius ruinam molitur.* Hoc epiphonema omnino ad illa Sacella & Capellas optime quadrat, quæ vel CALVINI Cranio, vel Cappa MARTINI LUTHERI teguntur. Modestius de hoc argumento scribit Boëmerus ad *h. t. §. 2. & plurib. seqq.* ipsius Martini Lutheri, sacri hujus Vatis, devotissimus Capellanus. Omnium tamen mo-

destissime & sincerissime Capellarum origines, & quid juris circa illas olim obtinuerit, ex antiquis monumentis evoluit Thomassinus *vet. & nov. Eccles. discipl. part. 1. lib. 2. cap. 92. & 4. seqq.* quem consule.

3 *Capellæ*, sive Oratoria (quæ vocabula sunt Synonyma) sunt vel *publicæ*, vel *privatæ*. Illæ dicuntur, quæ auctoritate publica pro administratione Sacramentorum sunt deputatæ; hæ vero privatæ cujuslibet devotioni deserviunt, sive deinde domi, aut etiam in locis publicis constructæ sint, modo nec Missæ ibidem dicantur, nec alia Sacramenta dispensentur. Inter utraque id discriminis est, quod Capellæ *privatæ* non indigeant licentia Episcopi, bene vero *publicæ*, quo faciunt Textus in *cap. 33. dist. 1. de Consecrat. cap. 3. C. 18. Q. 2. cap. 4. de Privil. in 6. cap. 4. de Relig. domib. Nov. 67. cap. 1. Vincent. Petra in Comment. ad Constit. Apost. tom. 1. pag. 590. & seq. n. 71. & seqq. & tom. 2. pag. 498. num. 55.* Hinc licet aliquando ex concessione Papæ, vel Episcopi etiam in Oratoriis privatissimis Missæ dicantur, per hoc tamen non efficiuntur Capellæ publicæ, cum in hunc finem non fuerint ab Episcopo primitus Canonico ritu inauguratæ. Idem Petra *num. 77.*

4 Inter Capellam publicam, & privatam sequentes differentias recenset Petra *num. 78.* I. Capella publica gaudet immunitate Ecclesiastica, non etiam privata. II. In prima possunt Missæ celebrari, non item in secunda citra speciale indultum. III. Publica substat Visitationi Episcopali, secus privata. IV. Illa Campanarum usu, & janua ad viam publicam patente gau-

det, non item posterior. Et præterea notat Barbof. in *Collect. ad Concil. Trid. Sess. 22. de Sacrif. Miss. Decret. de observ. & evit. in Sacrif. Miss. num. 22.* quod in illo Decreto, quo prohibentur Missæ in Oratoriis celebrari, non comprehendantur Oratoria publica auctoritate ad cultum Divinum destinata, sed duntaxat, quæ privatæ devotioni in ædibus privatis erecta sunt.

Quæres, quis possit dare licentiam celebrandi Missas in Oratoriis privatissimis? Resp. licentiam hanc, si generalis sit, non posse dare Episcopos, sed à S. Pontifice eam petendam esse. Colligitur ex *cit. Decreto Concil. Trident. Sess. 22. de observ. & evit. in celebrat. Miss.* ubi Episcopis injungitur, ne patiantur in privatis domibus Missas celebrari: ergo multo minus ipsi hanc facultatem impertiri possunt. Et ita declaratum fuisse à Paulo V. testatur Gavant in *Manual. Episc. V. Missa n. 18.* & patet etiam ex declaratione S. Congregationis sub Clemente XI. quæ emanavit 15. Decembr. 1703. & integra refertur à Begnudellio Basso in *Biblioth. jur. tom. 3. in Prax. Orator. §. 1. num. 6.* Videatur quoque Pignatell. *tom. 6. consult. 98. num. 33.* attamen inter Oratoria privata, quæ vel intra Ecclesias, vel etiam extra Ecclesias in compitis sine auctoritate publica sunt extructa, & inter Oratoria domestica distinguit Eminent. Petra *cit. tom. pag. 394. num. 92.* & in prioribus Episcopum licentiam celebrandi Missam dare posse ex Brevi Apostolico Pauli V. ostendit, non item in posterioribus: addit insuper *num. 93.* quod si ejusmodi Capellæ privatæ intra Ecclesiam extructæ Missarum certarum

S s

one-

onere sint gravata, Episcopus licentiam celebrandi prius impertiri non debet, quam de ornamentis, luminaribus &c. eidem Capellæ satis prospectum fuerit, ne scilicet frigescente deinceps hominum devotione sine cultu remaneant. Videatur idem Eminent. Author *tom. 2. pag. 493. n. 7. § 8.*

Num vero Episcoporum potestas usque adeo limitata fuerit, ut nequidem pro casu aliquo particulari ex rationabili quadam causa v. g. infirmitatis licentiam dare possint in Oratorio domestico Missam celebrandi, dubitaveris. Pax Jordan *lib. 4. tit. 1. de Sacrif. Missæ num. 118. § seq.* cum aliis ibidem relatis favet Episcopis, hac ratione persuasus, quod Episcopi in casibus particularibus urgente necessitate, vel alia rationabili causa possint dispensare, quin etiam ex motivo honesto indulgere, ut Missa ante auroram, vel etiam post meridiem celebretur: ergo multo magis in data hypothesi licentiam impertiri poterunt, ut Missa in Oratorio privato dicatur, cum hac potestate legantur fuisse præditi de jure antiquo in *cap. 12. cap. 14. cap. 34. de Consecrat. dist. 1.* accedit notoria praxis Germaniæ, ubi ad solatium infirmorum ejusmodi licentiæ pro Oratoriis privatis passim concedi solent.

Attamen si spectentur Declarationes S. Congregationis, quas adducunt Fagnanus ad *cap. 30. de Privileg. num. 13.* Pignatell. *tom. 3. consult. 39.* ac novissima declaratio sub Clemente XI. superius allegata, omnino dicendum videtur, licentiam domi celebrandi ad effectum communicandi infirmum S. Viatico, Episcopos dare non posse. Vid. Clericat. *de Sacrif. Missæ. decis. 12. num. 66.* Begnudell. *cit. l. n. 4.* Vincent. Petra *tom. 2. pag. 494. num. 15. § 16.* Unde ipse etiam Pax Jordan assertum suum limitare videtur, dum scribit *num. 122.* „quod Episcopus non „possit licentiam concedere in privatis domibus, & Oratoriis, sed tantum extra Ecclesiam, concurrente „justa causa; hoc enim modo probabilius evitantur præfata contrariæ „Declarationes. Ad praxin Germaniæ, quod attinet, verosimile est, hanc facultatem Episcopos impertiri auctoritate sibi à Summo Pontifice delegata. Plura circa Oratoria tum privata, tum publica dabunt laudatus Begnudellus in *praxi Orator privat. § public. cit. tom. 3.* & Pignatell. *tom. 6. consult. 93.* Eminent. Petra *tom. 2. Comment. ad Constit. 8. Honorii III. sect. un. per tot. pag. 491. § seqq.*

§. II.

De Capellis Monachorum in specie.

SUMMARIA.

7. Quid per Capellas Monachorum intelligatur? 8. Quomodo beneficia curata, & simplicia ad Monasteria pervenerint? 9. An regulares in suis Monasteriis Oratoria erigere, & ibi Missas celebrare valeant? 10. Negat Fagnanus & alii. 11. Cum quadam moderatione. 12. An in Grangiis Regu-